

Передмова

Буквар — найважливіша книга в житті дитини, бо вона не просто навчає розпізнавати літери і складати їх у слова, не просто навчає читати. Ця книжка відкриває широке віконце у світ найважливіших цінностей дитини, — і починаються вони у світі казки.

Кожна українська дитина залюбки слухає і переповідає казочку «Курочка ряба». Ця проста казочка — один із найдревніших міфів світу про творення нашої землі. Кожен її персонаж — символ певної енергії: дід — сонце, баба — земна господиня, прародичка всіх живих істот, а мишка — символ суєтного світу, який необережними діями може призвести до руйнування наше велике Яйце — білий світ. Але Курочка (в міфології різних народів — це велетенська птиця Рух, яка знесла осяйне Яйце: нашу планету) заспокоює Діда й Бабу, що вона знесе друге яйце — не просте, а золоте. Казка розповідає про трансформацію земного світу, перехід нашої планети у вищу якість. Засобами казки наші пращури з далеких віків намагались донести нам найважливіші знання про закони творення світу, співжиття у ньому, відповідальності людини перед усіма царствами природи за її збереження.

Улюблені казочки дітей «Ріпка», «Колобок» теж вказують на те, що всі живі істоти й рослини народжуються або з яечка, або з кругленької насінини, і навіть форму мають схожу. Казка «Ріпка» підкреслює роль малої мишки, — цієї непримітної володарки підземного світу, — у діях людей та тварин. Її сила маленька, на перший погляд, але вирішальна. До того ж, казка підкреслює ідею взаємодії, взаєморозуміння і взаємодопомоги. У дружбі та злагоді можна з усім справитись.

А от у казці «Яйце-райце», котра в повному варіанті розповідає про те, як володарі неба подарували людині земний рай (Яйце-Рай-це), у першій частині описується війна між земним царством тварин і пташиним. Ця війна почалася з вини тієї ж підступної мишки, яка порушила закон правди й не поділилася одним зернятком. Так у світ вступила Брехня, і з Брехні та Кривди почалася війна між царствами природи. Ця маленька повчальна притча повинна одразу ввести свідомість дітей в розуміння того, що найбільшим злом у цьому світі, через яке відбувається все лихе, є Брехня, Жадібність і Несправедливість.

А якщо діяти по правді, то навіть дуже різні за своїм характером створіння можуть мирно уживатися в чарівній Рукавичці, яка теж є символом нашого земного світу. Варто проявити одне до одного повагу, співчутливість, приязнь, — і в світі настане мир.

Дуже красивою і повчальною є казочка про Івасика-Телесика. Це — казка про силу любові, яка у всіх світах передається дитині маминим голосом. Мамин голос — поклик любові: саме своїм голосом Баба покликала до життя дерев'яного хлопчика, «телесуючи» його, — тобто, одягаючи в тіло. Її колискова пісня стала наче покликом до життя, а далі, коли синочок плаває по житейському морю, мамин голос наворачтає його «до бережка».

Саме з таких найвищих цінностей, які давним-давно були закладені в основу родинного виховання дитини, починається входження в Буквар. І першим віршем, який відкриває цю книжку, є ось цей:

Я — українська дитина,
Земля моя — Україна.
Я книжку оцю відкриваю
І мову рідненьку вивчаю.
А в мові моїй, як в краплинці роси, —
Усіх українців звучать голоси.

У Букварі не просто подаються звукоряди на кожну літеру: автор намагався системно подати понятійні ряди слів, з якими дитина ознайомлюється у процесі вивчення літер. Скажімо, літера О пов'язується з осінню і плодами, які люди виростили на своїх городах. Звук У асоціюється з деревами, які ростуть у лісі: дуб, бук, з птахами та комахами, які живуть у лісі. Тут же подається кросворд для впізнавання дерев та віртуальної мандрівки лісом. Звук І — це понятійне коло споріднених за змістом малюнка слів: двір, в якому живуть кінь, кіт, індик, діти пускають в небо паперові літачки.

А звук **И** заводить дітей у царство тварин, рослин і грибів.

Кросворди, загадки, скоромовки, вірші-кмітливічки допомагають дітям в ігровій формі навчатись грамоті. Цікавими є словогри, в яких діти пізнають різні смислові «відтінки» слів. Наприклад, вірш «Клубок»:

Котив котик клубок по колу,
Не було нудно котові ніколи,
Бо коли котик клубок котив,
Котик добре діло робив.

Діти вловлюють смислові відтінки слів котик, куток, клубок, колобок. А далі вчаться самі співтворити:

НА КАТКУ
Пішов наш к.ток
радо на к.ток,
та набив лобок,
та упав в к.ток.

Слід зауважити, що цей підручник пропонується з електронним додатком: до кожної теми дитина може знайти і переглянути мультфільм, послухати вірш чи пісню, переглянути малюнки відомих народних художників. До того ж, розроблено великий арсенал додаткових текстів, ігор, лічилок і скоромовок, які буде використано в навчальному плані та конспектах, в робочих зошитах. Скажімо, лічилки можна використовувати в різних моментах роботи з Букварем, — адже так важливо, щоб дитина пізнавала світ з усіх ракурсів і вправлялася в математичних навиках чи в пізнанні природи не лише на уроках математики та природознавства. Тому цей Буквар — взірць цілісного підручника, який всебічно розвиває дитину.

На допомогу вчителям пропонується додатковий матеріал.

Марія Чумарна

УКРАЇНСЬКА МОВА

(7 годин на тиждень)

ЧИТАННЯ за підручником М. Чумарної

ПИСЬМО за зошитом для письма та розвитку мовлення М. Чумарної та Т. Будної

№	Тема уроку	№ стор.	Дата
I семестр <i>Добукварний період</i>			
1-2	Я — українська дитина Знайомство з букварем. Вірш «Я — українська дитина». (с. 3) Ознайомлення із зошитом для письма. Правила сидіння за партою під час письма. (с. 1)	11	
3-4	Скоро казка мовиться, та не скоро діло робиться Практичне ознайомлення зі словом, реченням. Спосіб умовного позначення речень. Казка «Курочка Ряба». (с. 4) Правила користування письмовим приладдям. Положення ручки (олівця) під час письма. Розфарбовування малюнка. (с. 2)	14	
5-6	Працьовита в нас сім'я Складання речень за заданою графічною моделлю. Ознайомлення учнів зі складовою будовою слів. Поділ слів на склади. Поняття про наголос. Казка «Ріпка». (с. 5) Основний рядок сітки зошита (верхня, нижня рядкові лінії). Написання прямих і похилих ліній у рядку. (с. 3)	16	
7-8	Жити в мирі з природою Практичне уявлення про немовні звуки та звуки мовлення. Уявлення про голосні та приголосні звуки. Позначення цих звуків умовними знаками (фішками). Звуковий аналіз найпростіших за будовою слів. Казка «Рукавичка». (с. 6) Проведення безвідривних похилих ліній за пунктиром та самостійно. Розфарбовування малюнка. (с. 4)	19	
9-10	Найдорожча пісня — мамина пісня Закріплення знань про речення. Коротка і повна відповіді на запитання. Звуковий аналіз слів. Колискові пісні. Казка «Івасик Телесик». (с. 7) Проведення півовалів по пунктирах та самостійно. Розфарбовування малюнка. (с. 5)	23	
11-12	Робота з дитячою книжкою. Розвиток зв'язного мовлення.	26	
13-14	Казку читаємо — фантазію розвиваємо Розширення уявлень про слово та речення. Ознайомлення зі словами, що є назвами предметів. Слова, що відповідають на питання «хто?», «що?» Уявлення про тверді та м'які приголосні, їх умовне позначення. Казка «Яйце-райце». (с. 8) Підготовчі вправи до написання букв. Письмо великих і малих півовалів. Розмальовування малюнків. (с. 6)	28	

15-16	Згода будує, а незгода руйнує Ознайомлення зі словами, що є ознаками предметів та словами, що означають дії. Казка «Яйце-райце». (с. 9) Підготовчі вправи до написання букв. Письмо великих і малих овалів. (с. 7)	31	
<i>Букварний період</i>			
17-18	Звук [а]. Ознайомлення з буквою а, А. Зіставлення малої і великої літер за формою і розміром. Вправління у звуковому аналізі слів. (с. 10) Письмо малої букви а. Написання буквосполучення аа. Звуковий аналіз слів. (с. 8)	33	
19-20	Звук [а]. Позначення його буквою А а. Звук [а] в ролі окремого слова. (с. 11). Поняття «сім'я», «родина». Письмо великої букви А. Написання буквосполучення Аа. (с. 9)	37	«
21-22	Звук [о], буква о, О. Артикуляція звука. Умовне позначення фішкою. (с. 12) Письмо малої букви о, поєднання її з буквою а. Звуковий аналіз слів. (с. 10)	40	
23-24	Звук [о]. Позначення його буквою о,О. Бесіда за ілюстрацією. Складання речень за схемами. (с. 13) Письмо великої букви О. Поєднання її з іншими буквами. Звуковий аналіз слів. (с. 11)	43	
25-26	Робота з дитячою книжкою. Розвиток зв'язного мовлення.	46	
27-28	Звук [у]. Ознайомлення з буквою у, У. Артикуляція звука. Визначення позиції звука у словах. (с. 14) Письмо малої букви у. Написання буквосполучень. (с. 12)	48	
29-30	Звук [у]. Позначення його буквою у,У. Звукові моделі слів зі звуком [у]. Робота з ілюстрацією. (с. 15) Написання великої букви У, її поєднання з вивченими буквами. (с. 13)	51	
31-32	Звук [і]. Буква і, І. Артикуляція звука [і], віднесення до голосних, позначення фішкою. (с. 16) Письмо малої букви і. Написання буквосполучень, складів. Виділення вивчених букв у словах. (с. 14)	53	
33-34	Звук [і] в ролі окремого слова. Складання речень за малюнком і схемами. (с. 17) Письмо великої букви І, поєднання її з вивченими буквами. Звуковий аналіз слів. (с. 15)	56	
35-36	Звук [и]. Позначення його буквою и. Артикуляція звука [и]. Вправи для розвитку фонематичного слуху. Поняття «один — багато». (с. 18) Письмо малої букви и, безвідривне з'єднання букв. Розвиток зв'язного мовлення. (с. 16)	59	
37-38	Звук [и], буква и. Читання стрічки вивчених букв. (с. 19) Письмо великої букви И. Написання буквосполучень. Звуковий аналіз слів. Диктант вивчених букв. (с. 17)	62	

39-40	Робота з дитячою книжкою. Розвиток зв'язного мовлення.	65	
41-42	Звук [е]. Ознайомлення з буквою е, Е. Виділення звука [е] у вірші. Добір слів зі звуком [е], встановлення позиції звука у словах. (с. 20) Письмо малої букви е. Написання буквосполучень, складів. Виділення вивчених букв у словах. (с. 18)	67	
43-44	Звук [е]. Буква е, Е. Робота з ілюстрацією. Складання речень за схемами. (с. 21) Письмо великої букви Е. Написання буквосполучень. Звуковий аналіз слів. Диктант вивчених букв. (с. 19)	70	
45-46	Звуки [м], [м']. Буква м, М («ем»). Віднесення звука [м] до приголосних. Читання прямих і обернених складів. Читання речень з вивченими буквами, доповнення речень за схемами. (с. 22-23) Письмо малої букви м, буквосполучень, слів із буквою м. (с. 20)	73	
47-48	Звуки [м], [м']. Буква м, М («ем»). Читання складів, слів. Робота з ілюстраціями. Складання розповіді про маму. (с. 24-25) Письмо великої букви М. Написання складів та слів із буквою М. Ознайомлення з розділовим знаком «!». Написання речень. (с. 21-22)	77	
49-50	Звуки [л], [л']. Буква л, Л («ел»). Артикуляція звуків [л], [л']. Визначення позиції цих звуків у словах. Наголос у словах. Читання слів із орієнтацією на знак наголосу. (с. 26-27) Письмо малої букви л. Написання буквосполучень. Звуковий аналіз слів. (с. 23)	80	
51-52	Закріплення букви л, Л. Розгадування кросворда. Робота з ілюстрацією. Побудова речень за схемами. Порівняння звукових моделей. (с. 28-29) Письмо великої букви Л, складів і слів з нею. Написання речення, поданого друкованим шрифтом. (с. 24-25)	84	
53-54	Робота з дитячою книжкою. Розвиток зв'язного мовлення.	87	
55-56	Звуки [н], [н']. Літера н, Н («ен»). Артикуляція звуків, співвіднесення їх з приголосними: твердим і м'яким. Читання складів. Інтонування речень. (с. 30-31) Письмо малої букви н, буквосполучень, складів, слів із нею. (с. 26)	89	
57-58	Закріплення вміння читати букварні тексти з буквою н, Н. Робота з ілюстрацією. Складання речень за схемами. (с. 32-33) Письмо великої букви Н, складів і слів з нею. Написання речень, поданих друкованим і рукописним шрифтом. (с. 27-28)	92	
59-60	Звуки [в] [в'], буква в, В («ве»). Читання складів, слів, речень. Уявлення про особові займенники він, вона, воно, вони (без вживання терміна). (с. 34-35) Письмо малої букви в, буквосполучень, складів, слів із нею. Звуковий аналіз слів. (с. 29-30)	95	

61-62	Закріплення вміння читати букву в, В у складах, словах і реченнях. Побудова тексту «Весна-красна» за малюнком. Пояснення звукових моделей слів. (с. 36-37) Письмо великої букви В . Написання складів, слів. Списування речень, поданих друкованим шрифтом. Розвиток зв'язного мовлення. (с. 31)	99	
63-64	Звуки [б] [б'] . Ознайомлення з буквою б, Б («бе»). Артикуляція звуків [б] [б']. Читання складів, доповнення їх іншими складами до утворення слів. Складання речень про бабусю. (с. 38-39) Письмо малої букви б . Написання складів, слів з букво б. (с. 32-33)	102	
65-66	Звуки [б] [б'] , буква б, Б . Читання слів і речень з вивченими буквами. Робота з ілюстраціями. Складання розповіді про бабусю. (с. 40-41) Письмо великої букви Б . Написання складів, слів. Списування речень, поданих друкованим і рукописним шрифтом. Навчальний диктант вивчених букв. (с. 34-35)	105	
67-68	Робота з дитячою книжкою. Розвиток зв'язного мовлення.	108	
69-70	Звуки [п], [п'] . Буква п, П («пе»). Артикуляція звуків [п] [п']. Поняття про парні дзвінки і глухі приголосні, порівняння звуків [б]-[п]. Доповнення складів іншими до утворення слів. Українські звертання. (с. 42-43) Письмо малої букви п . Підготовчі графічні вправи. Написання складів. Складання і списування слів із вивчених букв. (с. 36-37)	110	
71-72	Звуки [п] [п'] , буква п, П . Читання слів і речень з вивченими буквами. Робота з ілюстраціями. Читання і доповнення казки «Липа і баба». (с. 44-45) Письмо великої букви П . Написання буквосполучень, слів та речень. (с. 38-39)	113	
73-74	Звуки [д], [д'] . Ознайомлення з буквою д, Д («де»). Артикуляція звуків [д] [д']. Читання складів, доповнення їх іншими складами до утворення слів. Поняття «один-два». (с. 46-47) Письмо малої букви д . Підготовчі графічні вправи. Написання букви в складах і словах. (с. 40-41)	116	
75-76	Звуки [д] [д'] , буква д, Д . Читання слів і речень з вивченими буквами. Веселі вірші. (с. 48-49) Письмо великої букви Д , складів та слів із нею. Списування слів і речень, поданих друкованим та рукописним шрифтом. Ознайомлення з розділовим знаком в кінці речення «знак питання». (с. 42-43)	120	
77-78	Звуки [т] [т'] . Ознайомлення з буквою т, Т («те»). Артикуляція звуків [т] [т']. Порівняння звуків [д] — [т], [д] — [т']. Читання складів, доповнення їх іншими складами до утворення слів. (с. 50-51) Письмо малої букви т . Списування слів і речень, поданих рукописним шрифтом. Звуковий аналіз слів. (с. 44-45)	124	

79-80	Звуки [т] [т'] , буква т, Т . Читання слів, складів і речень з вивченими буквами. Утворення слів, які відрізняються однією буквою. (с. 52-53) Письмо великої букви Т . Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів і речень. Звуковий аналіз слів. (с. 46-47)	128	
81-82	Робота з дитячою книжкою. Розвиток зв'язного мовлення.	131	
83-84	Звуки [р], [р'] . Буква р, Р («ер»). Артикуляція звуків [р] [р']. Самостійний добір слів з цими звуками. Поняття про діалог. (с. 54-55) Письмо малої букви р . Підготовчі графічні вправи. Написання складів та слів із буквою р . (с. 48-49)	133	
85-86	Звуки [р] [р'] , буква р, Р . Пояснення звукових моделей слів. Бесіда про родину, сім'ю, народ. Заучування вірша «Родина». (с. 56-57) Письмо великої букви Р . Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів та речень. Розвиток зв'язного мовлення. (с. 50-51)	136	
87-88	Звуки [г], [г'] , буква г, Г («ге»). Засвоєння дзвінкої вимови звука [г] в кінці слів і складів. Бесіда про їстівні і отруйні гриби. (с. 58-59) Письмо малої букви г . Написання складів та слів із буквою г . Звуковий аналіз слів. (с. 52-53)	139	
89-90	Звуки [г], [г'] , буква г, Г . Розвиток артикуляційно-вимовних умінь учнів. Поняття про вигуки. Читання стрічки вивчених букв. Поділ на голосні та приголосні. (с. 60-61) Письмо великої букви Г . Написання складів, слів та речень. Утворення слів з вивчених букв. (с. 54-55)	144	
91-92	Звук [к], [к'] , буква к, К («ка»). Читання складів, слів і речень з буквою к . Поняття про питальні речення. Коротка і повна відповідь на запитання. (с. 62-63) Письмо малої букви к . Підготовчі і графічні вправи. Написання буквосполучень, складів та слів із буквою к . (с. 56-57)	147	
93-94	Звук [к], [к'] , буква к, К . Інтонавання речень. Скоромовки, чистомовки, вірші для розвитку фонематичного слуху. Логічні вправи «Де?», «Коли?». (с. 64-65) Письмо великої букви К . Підготовчі графічні вправи. Написання буквосполучень. Списування речень, поданих друкованим шрифтом. (с. 58-59)	150	
95-96	Робота з дитячою книжкою. Розвиток зв'язного мовлення.	153	
97-98	Звук [х] , позначення його буквою х, Х («ха»). Читання складів, доповнення їх іншими складами до утворення слів. Пояснення лексичного значення слова «хуга». (с. 66-67) Письмо малої букви х окремо та у поєднанні з іншими літерами. Написання буквосполучень, слів, речень. (с. 60-61)	155	
99-100	Звук [х] , буква х, Х («ха»). Читання букварних текстів. Бесіда «Запах хліба». Прислів'я. (с. 68-69) Письмо великої букви Х , буквосполучень, слів. Списування речень. Розвиток зв'язного мовлення. (с. 62-63)	158	

101-102	<p>Звуки [с], [с'], буква с, С. («ес»). Поняття про звертання, розділові знаки при звертанні. Читання анаграм. (с. 70-71)</p> <p>Письмо малої букви с. Написання складів та слів із буквою с. Списування слів, поданих друкованим шрифтом. Розвиток зв'язного мовлення. (с. 1-2, ч. II)</p>	161	
103-104	<p>Звуки [с], [с'], буква с, С. Закріплення вміння читати букварні тексти. Колискові пісні. Логічна вправа «Хто як зимує?». (с. 72-73)</p> <p>Письмо великої букви С, буквосполучень, слів. Списування речень. (с. 3-4, ч. II)</p>	164	
105-106	<p>Звуки [з], [з'], буква з, З. («зе»). Артикуляція звуків [з], [з'], самостійний добір слів з ними. Вірші, заклички, забавлянки. (с. 74-75)</p> <p>Письмо малої букви з. Написання складів та слів із буквою з. Списування слів, поданих друкованим шрифтом. (с. 5-6, ч. II)</p>	168	
107-108	<p>Звуки [з], [з'], буква з, З. Читання букварних текстів. Пори року. Зима, зимові місяці. Заучування заклички. (с. 76-77)</p> <p>Письмо великої букви З, буквосполучень, слів. Списування речень. (с. 7-8 ч. II)</p>	171	

УРОКИ 1–2

Дата _____

Клас _____

Тема. Знайомство з букварем. Вірш «Я — українська дитина». Ознайомлення із зошитом для письма. Правила сидіння за партою під час письма.

Очікувані результати.

Додатковий матеріал до уроку

Учень/учениця:

- з увагою *сприймає* усні репліки й доречно *реагує* на усну інформацію в діалозі;
- *малює* або *добирає* ілюстрації, *створює* мапу думок до почутого;
- *розповідає* про те, що зацікавило в усному повідомленні;
- *ставить* запитання за змістом тексту для уточнення свого розуміння;
- *знаходить* у тексті невідомі слова, *робить* спроби *пояснити* їхнє значення, виходячи з контексту;
- *імпровізує* з інтонацією, тембром та силою голосу, відтворюючи репліки вірша.

Матеріали та обладнання: підручник, карта України, картки із зображенням природи України, її мешканців, народних символів, зошит.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

(Діти стають у коло, повторюють вірш за вчителем, показують рухи).

Доброго ранку вам, друзі,
Сонечку, квіточці в лузі,
Дощику, вітрику,
Хмарці біленькій,
Доброго ранку
Вкраїні рідненькій!

II. Знайомство з підручником «Українська мова. Буквар» (с. 3).

1. Бесіда.

- Хто з вас любить слухати казки, розглядати малюнки?
- А які книжки вам найбільше подобаються?
- А хто зазвичай вам читає?
- У ранньому дитинстві ви вперше познайомилися з книгою. Ви любите розглядати малюнки, слухати, коли вам читають старші. Але ви вже школярі і скоро навчитесь читати самостійно. І допоможе вам у цьому «Буквар» — це перший підручник кожного учня. З «Букваря» починається шлях у цікавий світ книги, світ знань. Сьогодні важко собі уявити життя без книг. Вони допомагають нам дізнаватися про навколишній світ, про мешканців морів і океанів, про життя інших людей, дізнатися про наше минуле й інші цікаві речі. Книги — це справжня скарбничка мудрості. Недаремно здавна люди збирали книги, створювали бібліотеки. Народна мудрість каже, що книга вчить, як на світі жити.

2. Розглядання учнями обкладинки, форзаців, умовних позначень.

- Що зображено на обкладинці?
- Які кольори переважають?
- Як ви думаєте, чому художниця зобразила букви на сонячних промінчиках?

- А чому прикрасила обкладинку орнаментом?
- Може, хтось із вас прочитає, хто автор вашого «Букваря»? (Марія Чумарна написала понад 70 книг, з них 23 книги для дітей).

3. Вправа «Сонечко».

(На дощці намальоване сонечко з промінчиками, діти вибирають із запропонованих картинок ті, на які вони б хотіли, щоб світило сонечко: річка, ліс, хата, поле, діти тощо і прикріплюють їх до промінчиків).

III. Фізкультхвилинка.

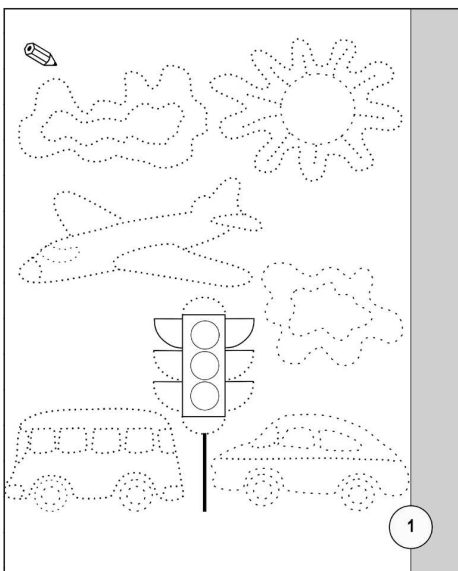
Встало вранці ясне сонце,
Заглядало у віконце.
Ми до нього потяглися,
За промінчики взялися.
Встали-сіли, встали-сіли.
От і вже розвеселились!

IV. Слухання та обговорення аудіозапису.

V. Робота з зошитом (с. 1).

1. Бесіда.

Правила сидіння за партою під час письма. Правила користування письмовим приладдям. Положення ручки (олівця) в руці під час письма. Проведення безвідривних ліній, кривих ліній за пунктиром, обведення контурів предметів по штриховій лінії, розфарбовування малюнка на с. 1.

2. Загадки.

На доріжці розігнався,
в небо, наче птах, піднявся.
Через море швидко лине
в інші землі та країни. (Літак)

Є великий, є малий,
з вантажами, легковий.
По дорогах поспішає,
у собі людей катає. (Автомобіль)

По маршруту вас везуть
і квиточки продають.
З вигляду продовгуватий,
але зовсім не рогатий. (Автобус)

3. Бесіда.

- Про що були загадки? (Про транспорт).
- Який ще транспорт ви знаєте?
- Для чого на картинці зобразили світлофор?

- А сонечко? (Щоб воно світило і на машину, і на автобус, і на пасажирів...)
- Чи хочемо до наших промінчиків додати ще якісь картинки? (Вправа «Сонечко»).

VI. Опрацювання вірша «Я — українська дитина».

1. Робота над ілюстрацією до вірша.

- Якими зображені діти?
- В чому вони одягнені?
- Що діти тримають у руках?

2. Читання вірша вчителем, бесіда за його змістом.

- Про кого йде мова у вірші?
- Хто з вас вважає себе українською дитиною?

Дата _____

Клас _____

УРОКИ 3–4

Тема. Практичне ознайомлення зі словом, реченням. Спосіб умовного позначення речень. Казка «Курочка Ряба». Правила користування письмовим приладдям. Положення ручки (*олівця*) під час письма. Розфарбовування малюнка.

Очікувані результати.

Учень/учениця:

- *сприймає* монологічне висловлення казки;
- *малює* або *добирає* ілюстрації;
- *виділяє* голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні;
- *розповідає* про свої враження (почуття та емоції) від змісту тексту;
- *обирає* для написання відповідне оформлення.

Матеріали та обладнання: ілюстрації до українських казок, підручник, зошит, демонстраційні предмети.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

Наш урок цікавим буде!
Казку люблять усі люди!
І дорослі, і малі,
Тобто — й наші школярі.
Будемо ми працювати
Й руку вправно піднімати.
Казка кличе нас усіх,
Починаємо мерщій!..

- Чи здогадалися ви, що ми будемо робити на уроці? (*Розповідати казку*).
- А щоб дізнатися, яка казка кличе сьогодні нас усіх, відгадайте загадку.

Маленьке, сіреньке,
Біди наробило,
Щось біле кругленьке
Хвостиком розбило.
Сумує бабуся і плаче,
Дідусь витирає сльозу,
А курочка кудкудаче:
«Я вам золоте принесу!»

II. Налаштування на тему уроку.

- Чи знаєте ви казку «Курочка Ряба»? Зараз перевіримо. Пропоную пограти в гру «Слово заблукало». (*Вчитель читає казку з помилками, діти, прослухавши плутанину, розповідають, що в ній було неправильно і які слова «заблукали»*).
- Жила-була курочка Ряба і були в неї дід та баба. Купила баба яєчко. Дід бив, бив — не розбив. Баба біла, біла — не розбила. Мишка бігла, лапкою махнула, яєчко впало і розбилося. Дід сміється, баба свариться, а курочка кудкудаче: — Не плач, діду, не плач, бабо: знесу вам два яєчка, не прості, а золоті.

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Загальне уявлення про слово, речення.

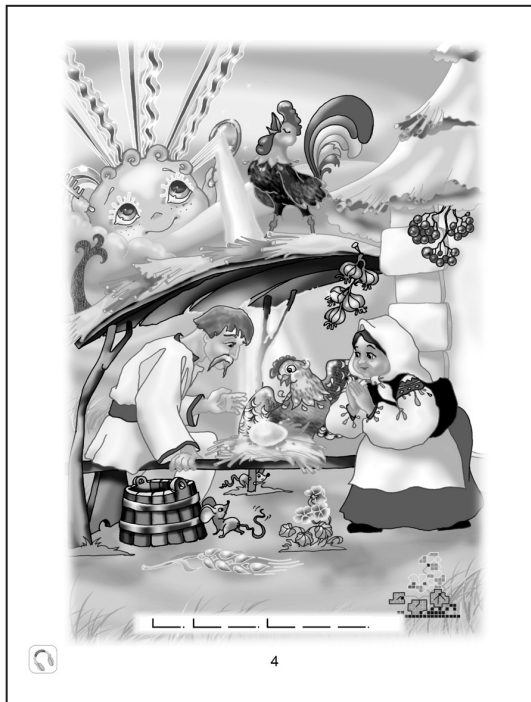
- Зараз я буду показувати предмети, а ви будете їх називати. (*Дошка, ручка, зошит...*). Ви говорили слова.
- А тепер показуватиму картинки, а ви скажете, що на них зображено. (*Дівчинка стрибає, хлопчик пише...*). Ви поєднували слова.

- Коли про щось розповідають, повідомляють, з кимось розмовляють, слова поєднують між собою у речення так, щоб сказане було зрозуміле тим, хто слухає. Речення складається зі слів. Їх може бути різна кількість: одне, два, три...
- Закінчіть речення: *(всі разом рахують кількість слів у кожному реченні)*
 - ✓ Світить ...
 - ✓ Падає ...
 - ✓ У школі навчаються ...
 - ✓ Учні сидять за ...
 - ✓ Сонечко яскраво ...
 - ✓ Чорна хмара затулила ...
 - ✓ У лісі ростуть ...

2. Робота з букварем (с. 4).

- Розгляньте ілюстрацію, що ви бачите на малюнку?
- Складіть речення зі словами: сонце, півень, курочка, мишка, баба, дід...
- А тепер складемо речення відповідно до схем. Одна лінія означає, що речення має мати лише одне слово і т. д.

Наприклад. Ранок. Сонце світить. Курочка знесла яєчко.

IV. Фізкультхвилинка.

Навколо дерев весело підемо.
Різні листочки дружно підберемо.
Відразу вгору піднімемо,
А потім їх підкинемо,
Нехай собі летять!

V. Слухання та обговорення аудіозапису.

VI. Робота в зошиті (с. 2).

Правила сидіння за партою під час письма. Правила користування письмовим приладдям. Положення ручки (олівця) в руці під час письма. Проведення безвідривних ліній, кривих ліній за пунктиром, обведення контурів предметів по штриховій лінії, розфарбовування малюнка на с. 2.

VII. Закріплення вивченого.

Гра «Збери слова у кошик».

Кожна дитина отримує фантик — кружечок, квадратик, трикутник тощо. Учитель бере кошик, називає будь-яке слово — пенал, трава, день, червоний — і кладе до кошика свій фантик. Потім пропонує кожній дитині зробити так само, тобто назвати слово і покласти фантик. Гру можна повторити, називаючи будь-яке речення.

VIII. Підсумок уроку.

- ✓ Сьогодні на уроці ми називали...
- ✓ А ще розповідали...
- ✓ Розглядали ілюстрацію до...
- ✓ Придумували речення до...
- ✓ Грали в гру...
- ✓ Кожне речення складається зі...
- ✓ Речення може складатися з одного слова, або...
- ✓ Вдома я обов'язково розповім мамі...

